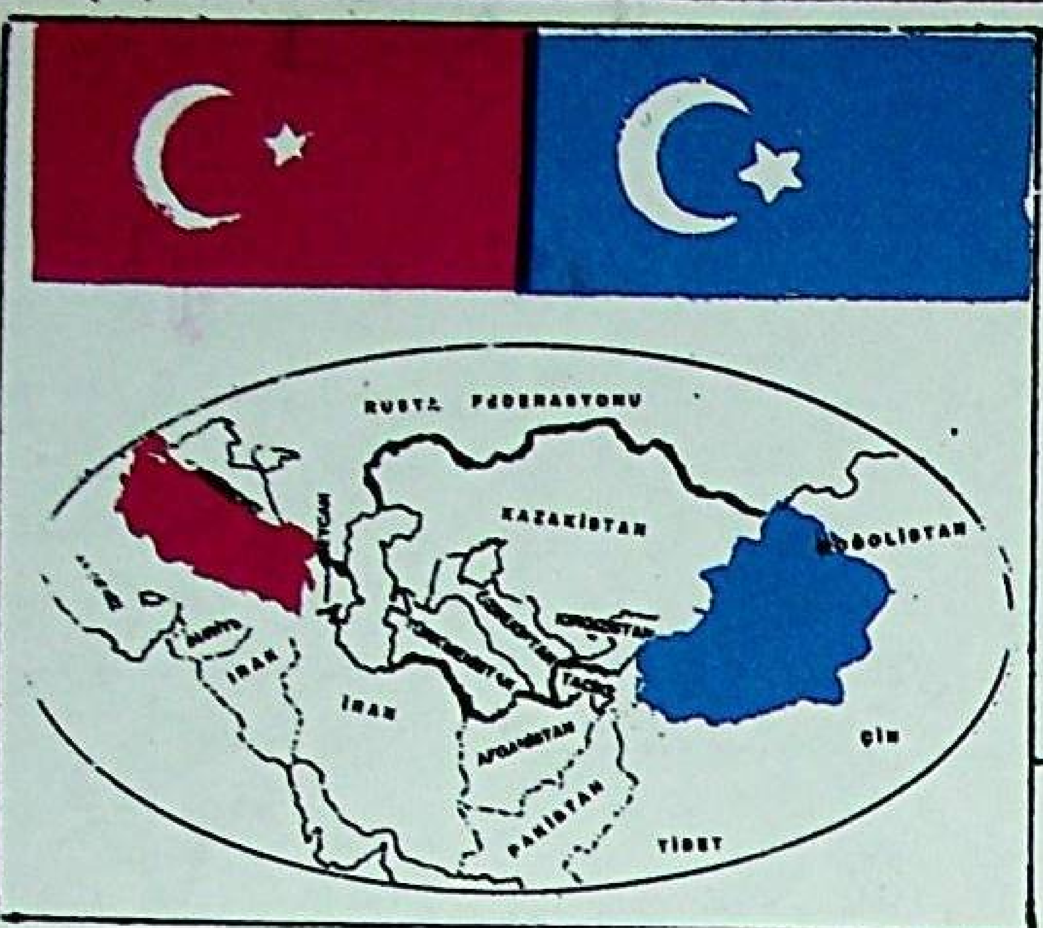

مىللىتىمىز تۈرك، دىنىمىز ئىسلام، ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستان

شەرقىي تۈركىستان

ŞARKİ TÜRKİSTAN (DOĞU TÜRKİSTAN)

1994

١١ - ئاي

٦ - سان

6.SAYI

AYLIK SİYASİ GAZETE —— ئايلىق سىياسى گېزىت

«ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان نەشرىيات مەركىزى» نەشر قىلدى

زۇلمەت ئىچىدە ئۆتكەن 45 يىل

ئۆز خەۋەرچىمىز: ھۆرمەتلىك ۋەتەنداشلار، بۇ يىل ١٠ - ئاينىڭ ١٣ - كۈنى، قىزىل خىتاي ئىمپېرىيالىستلىرىنىڭ ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاننى ئىشغال قىلغىلى تۇلغىنىنىڭ ٤٥ يىللىقىدۇر. ٤٥ يىلدىن بۇيان، قىزىل خىتاي كوممۇنىستى شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى تارىخ سەھنىسىدىن يوقۇتۇش ئۈچۈن، قولىدىن كېلىدىغان ئىلمىكى ۋەھشىلىك ۋە زوراۋانلىقلارنى ئىشقا سېلىپ، خەلقىمىزنى تارىختا ھېچبىر ئەسىر مىللەت كۆرمىگەن چېكىدىن ئاشقان خورلۇق، ئازاپ، زۇلۇم ۋە ئىسكەنجىگە دۇچار قىلدى، بۇ سەۋەپتىن خەلقىمىز دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا ھايات - ماماتلىق كۈرىشى ئېلىپ بېرىشقا مەجبۇر بولماقتا. (داۋامى ٤-بەتتە)

ئامېرىكىدا تارىخي يىغىن

ئۆز خەۋەرچىمىز: «شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغولىيە خەلقلىرى بىرلىكى» تەشكىلاتىنىڭ ١- قېتىملىق خەلقئارالىق يىغىنى ١٩٩٤- يىلى ١٠- ئاينىڭ ١٦- كۈنى ئامېرىكىنىڭ نيۇيورك شەھىرىدىكى كولومبىيە ئۇنىۋېرسىتېتىدا غەلىبىلىك ئېچىلدى.

بۇ قېتىمقى خەلقئارالىق يىغىنغا، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغولىيە ۋەكىللىرىدىن سىرت يەنە ١٠٠ دىن ئارتۇق كىشى سىرتتىن قاتناشتى. سىرتتىن قاتناشقانلار ئىچىدە، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەكىللىرى، ئامېرىكا پارلامېنتلىرىنىڭ ئەزالىرى ۋە كۆپلىگەن مۇتەخەسسىسلەر بار. ئامېرىكىدىكى ئاخبارات ئورگانلىرىمۇ بۇ قېتىمقى يىغىنغا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى.

قەھرىمان غوجامبەردى

ئەركىن ئالپتېكىن.

ئۆمەر قانات

نۇر مۇھەممەت كەنجى.

بۇ قېتىمقى يىغىنغا شەرقىي تۈركىستانلىقلار ۋاكالىتەن، مەركىزى ئالماتا شەھىرىدە بولغان «ئۇيغۇرلارنىڭ دۆلەتلەر ئارا ئىتتىپاقى» نىڭ رەئىسى قەھرىمان غوجامبەردى، قىرغىزىستاندىكى «ئۇيغۇرلار ئىتتىپاقى» نىڭ رەئىسى نۇر مۇھەممەت كەنجى، مەركىزى گېرمانىيەنىڭ ميۇنخېن شەھىرىدە بولغان «ياۋروپا شەرقىي تۈركىستانلىقلار بىرلىكى» نىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن، باش كاتىۋى ئۆمەر قانات، «ياۋروپا شەرقىي تۈركىستانلىقلار بىرلىكى» نىڭ ئامېرىكىدىكى ۋەكىلى غۇلامىدىن پاختا، دولقۇن قەمبىرى قاتارلىقلار قاتناشتى. بۇنىڭدىن باشقا يەنە، ئامېرىكىدا ياشاۋاتقان كۆپلىگەن شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلارمۇ بۇ قېتىمقى يىغىنغا تەكلىپ بىلەن قاتناشتى. (داۋامى ٢-بەتتە)

يەنجاچى «شەرقىي تۈركىستان» دېدى

«ياۋروپا شەرقىي تۈركىستانلىقلار بىرلىكى» نىڭ باش كاتىۋى ئۆمەر قاناتنىڭ نيۇيوركتىن بەرگەن خەۋىرى:

بۇ يىل ١٠- ئاينىڭ ١٦- كۈنى نيۇيوركتا چاقىرىلغان «شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغولىيە خەلقلىرى بىرلەشمە كومىتېتى» نىڭ تۇنجى نۆۋەتلىك خەلقئارالىق يىغىنىغا تەكلىپ بىلەن قاتناشقان خىتاي دېموكراتىك ھەرىكىتىنىڭ لىدېرى، جاۋزىياڭنىڭ باش مەسلىھەتچىسى پىرافېسور يەن جاچى بۇ قېتىمقى يىغىندا سۆز قىلغىنىدا، باشتىن ئاخىر «شەرقىي تۈركىستان» كەلىمىسىنى قوللاندى. بۇ، ١٩٤٩- يىلدىن بۇيان تۇنجى قېتىم بىر خىتاي لىدېرىنىڭ ئاغزىدىن چىققان كەلىمە بولۇپ ھېساپلىنىدۇ. (داۋامى ٤-بەتتە)

خىتاي تارىمدا ئۇۋا تۇتتى

(داۋامى ٤-بەتتە)

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئامېرىكىدا تارىخىي يىغىن

(بېشى 1-بەتتە)

«شەرقىي تۈركىستان - تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەدە ئىنسان ھەقلىرى» دېگەن تېمىدا ئېچىلغان بۇ قېتىمقى خەلقئارالىق يىغىنغا رىياسەتچىلىك قىلغان دالاي لامانىڭ نيۇيوركتىكى ۋەكىلى رىنچېن دارلو، بۇ قېتىمقى يىغىننىڭ مەقسىتى ھەققىدە قىسقىچە مەلۇمات بېرىپ ئۆتكەندىن كېيىن تىبەتلىكلەرنىڭ لىدېرى دالاي لاما بىلەن شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ لىدېرى ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىننىڭ بۇ يىغىنغا ئاتاپ يازغان خەتلىرىنى ئوقۇپ ئۆتتى.

دالاي لامانىڭ يىغىنغا يازغان خېتى

مەن، ئۈچ تەرەپ بىرلەشمە كومىتېتى بىلەن نيۇيوركتىكى تىبەت ئىشخانىسىنىڭ ھەمكارلىقىدا 16 - ئۆكتەبىر نيۇيوركتا ئېچىلغان «شەرقىي تۈركىستان - تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى بىرلىكى»نىڭ ئىنسان ھەقلىرى توغرىسىدىكى خەلقئارالىق يىغىنىنىڭ چاقىرىلىشىدىن ئىنتايىن خۇشالمەن! مەن بۇ مۇناسىۋەت بىلەن، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنى، شۇنداقلا بۇ يىغىن ئۈچۈن ئۇزۇن مۇساپىلەرنى بېسىپ كەلگەن قېرىنداشلىرىمىزنى قىزغىن قۇتلايمەن ھەمدە بىزنىڭ مۇجادىلىمىزگە ئىلھام بەرگەن دوستلىرىمىزغا ئېھتىرام بىلدۈرىمەن!

گەرچە تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى دىن ۋە مەدەنىيەت جەھەتتە ئورتاق بولسىمۇ، ئەمما بىزنىڭ شەرقىي تۈركىستان بىلەن بولغان باغلىنىشىمىز ئىنتايىن چىڭ. بىز ئۈچ دۆلەت خەلقلىرى تارىخىي ۋە جۇغراپىيىلىك جەھەتلەردە ئۆزئارا چىڭ باغلانغان بولۇپ، ھازىر بولساق بەختكە قارشى خىتاي ئاسارىتى ئاستىدا قالدۇق.

ئۆتكەن بىر قانچە يىل ئىچىدە، دۇنيادا تۇيۇقسىز ئۆزگىرىشلەر يۈز بەردى، سوۋېت ئىمپېراتورلىقى يىقىلىپ، ئارقىدىنلا كۆپلىگەن ئاسارەت ئىچىدىكى مىللەتلەر مۇستەقىللىقلىرىنى قولغا ئالدى، ئىسرائىلىيە بىلەن پەلەستىنمۇ مۇرەككەپ شارائىتلار ئىچىدە يەنە تىنچلىق يولىنى تۇتۇپ تۇرماقتا، بۇ ئۆزگىرىشلەرنى نەزەرگە ئالغىنىمىزدا شۇنىڭغا ئۈمىدلەندىمكى، يېقىن كەلگۈسىدە شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىستان خەلقلىرىنىڭ ئارزۇلىرى چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ! مەن يەنە شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىستان خەلقلىرىنىڭ ھۆرلۈكى، خىتاينىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە گۈللىنىشىگە تۆھپە قوشۇپلا قالماي، بەلكى پۈتۈن ئاسىيانىڭ تىنچلىقى ئۈچۈنمۇ پايدىلىق.

ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىننىڭ يىغىنغا يوللىغان خېتى

بۇ قېتىمقى بىرلەشمە كومىتېت يىغىنى - ئۆزلىرىنىڭ ئېتىقادى ۋە مەدەنىيىتى مەجبۇرلۇق ھالدا ئاسسىمىلياتسىيە تەھدىتىگە ئۇچراۋاتقان شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەدىكى خەلقلىرىمىزنىڭ قايغۇ ئاۋازىدۇر.

نۆۋەتتە خەلقلىرىمىز ئۆز ۋەتىنىدە ئۈمىدسىز ھالەتتە ياشىماقتا. دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ ئۇلارنىڭ تەغدىرىگە شۇنداقلا ئۇلارنىڭ ئىنسان بولۇش سۈپىتى بىلەن دۇنيا مەدەنىيىتىنى بېيىتىشقا تۆھپە قوشقان دۇنيانىڭ بىر بۆلىكى ئىكەنلىكىگە پەرۋاسىز قاراۋاتقانلىقىنى ھېس قىلماقتا.

خەلقئارادىكى مۇناسىۋەتلىك تەشكىلاتلارنىڭ شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ قانۇنىي ھوقۇقى ۋە قىيىن شارائىتلاردىن قۇتۇلۇشى ئۈچۈن كۆرسەتكەن ياردەملىرى، خەلقىمىزنى قايتا ئۈمىدلەندۈرۈپلا قالماستىن، بەلكى، خىتاي ھۆكۈمىتىگىمۇ شۇنى ئاگاھلاندۇردىكى، پۈتكۈل خەلقئارالىق تەشكىلاتلارمۇ بىزنىڭ خەلقىمىزگە كۆڭۈل بۆلمەكتە. شۇنداقلا، خىتاينىڭ پۈتۈن خەلقئارالىق تەشكىلاتلارغا پىسەنت قىلماي، خەلقىمىزنى داۋاملىق دەپسەندە قىلىشىغا يول قويمايدۇ.

شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى، ئامېرىكىنىڭ بۇ مەسىلىدە ئالاھىدە مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىغا ئىشىنىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن مەن ئامېرىكا خەلقىدىن، ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىدىن، ھۆكۈمەت ۋە ئاخبارات ئورگانلىرىدىن، خەلقلىرىمىزنىڭ ئاۋازى بولغان بۇ بىرلەشمە كومىتېت يىغىنىغا ھەقىقىي يوسۇندا قۇلاق سېلىپ قويۇشنى ئىلتىجا قىلىمەن.

مەن پۈتۈن ھاياتىمنى دېگۈدەك خەلقىمىزنىڭ ئەھۋالىنى دۇنياغا ئاڭلىتىشقا بېغىشلىدىم، ھازىر مەن 90 ياشقا كىرىپ قالدىم ۋە كۆز قارچۇقۇمدىن ئايرىلدىم، يەنە قانچىلىك ياشىيالايدىغانلىقىم پەقەت ئاللاغىلا مەلۇم. بىراق شۇ ئىشەنچىمكى، ئەگەر مەن ئالەمدىن كەتكەن تەقدىردىمۇ، بۇ بىرلەشمە كومىتېت جانابى دالاي لامانىڭ يېتەكچىلىكىدە، بىزنىڭ بارلىق باياناتچىلىرىمىز، قېرىنداشلىرىمىز ۋە سادىق دوستلىرىمىز مۇستەھكەم ئىرادىلىرى بىلەن بۇ كۈرەشنى داۋاملاشتۇرىدۇ!

مەن، بىرلەشمە كومىتېتنىڭ بۇ بىرىنچى قېتىملىق خەلقئارالىق يىغىنىنىڭ، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەدىكى بەختسىز خەلقلىرىمىزنىڭ ئەھۋالىنى دۇنياغا تونۇتقۇچى بىر ئەينەكلىك رولىنى ئويناشنى ئۈمىد قىلىمەن ۋە شۇنداق بولۇشىنى تىلەپ دۇئا قىلىمەن!

ھۆرمەت بىلەن: ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىن
(تۈركىيە - ئىستانبۇل)

«شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىستان خەلقلىرى بىرلەشمە كومىتېتى» ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن يىغىندا ئالدى بىلەن سۆز قىلىپ، يىغىن قاتناشچىلىرىغا، ئۈچ تەرەپ بىرلەشمە كومىتېتىنىڭ تارىخى، قۇرۇلۇش مەقسىتى ۋە شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ھەققىدە مەلۇمات بېرىپ ئۆتكەندىن كېيىن، ئامېرىكا، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ۋە بارلىق خەلقئارالىق تەشكىلاتلارنى، بۈگۈن تارىخ سەھنىسىدىن يوقۇلۇپ كېتىش خەۋپىگە دۇچ كېلىۋاتقان شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىستان خەلقلىرىنىڭ ھەقلىق داۋالىرىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلەشكە چاقىردى.

ئارقىدىنلا، مۇھاجىرەتتىكى تىبەت سەرگەردان ھۆكۈمىتىنىڭ تاشقى ئىشلار مىنىستىرى تېنزىن تېتخوڭ ۋە ئىچكى موڭغۇلىستاندىكى ئىنسان ھەقلىرىنى قوغداش تەشكىلاتىنىڭ رەئىسى چوبۇد تېمسىلتۇلار سۆز قىلىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ ئىككى دۆلەتتە يۈرگۈزۈۋاتقان ئىنسان ھەقلىرىگە تاجاۋۇز قىلىش قىلمىشلىرى ھەققىدە مەلۇمات بەردى.

ئۇندىن كېيىنلا يىغىن، «خىتاينىڭ خىتاي بولمىغان مىللەتلەرگە قارشى يۈرگۈزگەن سىياسىتى» ۋە «شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىستان خەلقلىرى دۇچ كېلىۋاتقان مەسىلىلەر» دېگەن تېمىلاردا مەخسۇس ئىككى قېتىملىق مۇھاكىمە يىغىنىنى چاقىردى.

«بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا ۋەكىلى بولمىغان مىللەتلەر تەشكىلاتى»نىڭ باش كاتىپى دوكتور مىخائىل ۋان ۋولت تەرىپىدىن باشقۇرۇلغان بىرىنچى قېتىملىق مۇھاكىمە يىغىنىدا، كولۇمبىيە ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئوقۇتقۇچىلىرىدىن پىروفېسسور جامېس سېيمورى، پىروفېسسور

دىكى سۈرەت 6- بەتكە ئائىت .

来往于塔中一井探区与勘探基地的小型客机和用钢板连接铺设的简易飞行跑道.

تارىم نېفىتلىكىدىكى ئايروپىلان ئىستانسىسى

پىروفېسسور يەن جاچى، پىروفېسسور روبېرت تىھۇرمان ۋە ئامېرىكىدىكى «ئامېرىكا دوستلۇق جەمئىيىتى»نىڭ رەئىسى دوكتور شۆكەت قارادۇمانلار سۆز قىلغۇچىلار قاتارىدا قاتناشتى. دوكتور قارادۇمان ئۆز سۆزىدە، تۈركىيەنىڭ شەرقىي تۈركىستان بىلەن مۇناسىۋەتلىك سىياسەتلىرى ھەققىدە پىكىر بايان قىلدى.

ئەركىن ئالپتېكىن تەرىپىدىن باشقۇرۇلغان ئىككىنچى قېتىملىق مۇھاكىمە يىغىنىدا، ئىچكى موڭغۇلىستاننىڭ ۋەكىلى تېمسىلتۇ، شەرقىي تۈركىستان ۋەكىلى ئۆمەر قانات، تىبەت ۋەكىلى، دالاي لامانىڭ ياۋروپا ۋەكىلى كىيالتسېن كىيالتاك ۋە كولۇمبىيە ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ داڭلىق ئوقۇتقۇچى ئاسىيا مۇتەخەسسىسى پىروفېسسور ئېدۋارد ئاللۇۋورتلار قاتناشتى.

(داۋامى 3-بەتتە)

ئامېرىكىدا تارىخى يىغىن

(بېشى 2-بەتتە)

ئۆمەر قانات بۇ مۇھاكىمە يىغىنىدا، خىتايلارنىڭ شەرقىي تۈركىستانغا خىتاي يەرلەشتۈرۈش سىياسىتى ۋە بۇ كەلتۈرۈپ چىقارغان سىياسىي، ئىقتىسادىي ۋە ئىجتىمائىي مەسىلىلەر ھەققىدە مەخسۇس سۆز قىلدى.

بۇ قېتىمقى يىغىن، «خىتاينىڭ كۆچمەن يۆتكەش سىياسىتى»، «خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىستانغا قاراتقان ئىقتىسادىي سىياسىتى» ۋە «چەتئەللەردە ياشاۋاتقان شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىستانلىقلار ۋەتەن ئىچىدىكى قېرىنداشلىرىغا قانداق پايدا يەتكۈزەلەيدۇ» دېگەن تېمىلاردا ئۈچ گۇرۇپپىغا بۆلۈنۈپ داۋام قىلدى.

گۇرۇپپا يىغىنلىرىغا قاتناشقان قەھرىمان غوجامبەردى، نۇرمۇھەممەت كەنجى، غۇلامىدىن پاختا، دولقۇن قەمبىرى، ئۆمەر قانات قاتارلىق شەرقىي تۈركىستان ۋەكىللىرى يىغىن ئىشلىرىدە زور رول ئوينىدى.

بۇ قېتىمقى يىغىن بارلىق كۈنتەرتىپلىرىنى مۇۋاپپەقىيەتلىك ئورۇنلاپ، دالاي لامانىڭ ۋاشىنگتوندىكى شەخسىي ۋەكىلى لودى گىيارىنىڭ يېپىلىش نۇتقى بىلەن غەلىبىلىك تاماملاندى.

بۇ قېتىمقى يىغىن ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، «شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىستان خەلقلىرى بىرلەشمە كومىتېتى» ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن ۋە باش كاتىپى گىيالتسېن گىيالتاگلارنىڭ ئىمزاسى بىلەن بىرلىك نامىدا ئامېرىكا پرېزىدېنتى كلىنتون، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى باش كاتىپى بوتروس غالى ۋە خىتاينىڭ دۆلەت رەئىسى جاڭ زېمىنلەرگە ئايرىم - ئايرىم ھالدا بىر پارچىدىن مەكتۇپ يوللاندى.

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىغا:

ھۆرمەتلىك باش كاتىپ بوتروس غالى جانابلىرىغا:

بىز شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە بىرلەشمە كومىتېتى ئەزالىرى بولۇش سۈپىتىمىز بىلەن، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ بۇ ئۈچ دۆلەت مەسىلىسىگە ئېتىبار بېرىپ، كۆڭۈل بۆلۈشىنى تەلەپ قىلىمىز. شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە كوممۇنىست خىتاي تەرىپىدىن ئىشغال قىلىنغان ۋە قۇل قىلىنغان دۆلەتلەردۇر. بۇ دۆلەتلەر ئەسلىدە مۇستەقىل دۆلەتلەردىن ئىدى. 40نەچچە يىلدىن بۇيان ئۈچ دۆلەت خەلقلىرى ئىنتايىن قاتتىق بېسىم ۋە خورلۇقلارغا بەرداشلىق بېرىپ كەلدى؛ كوممۇنىست خىتاي بۇ دۆلەتلەردە يۈرگۈزگەن زۇلۇم ۋە زورلۇقلىرىنى تېخى توختاتقىنى يوق. نۆۋەتتە، بىزنىڭ ئەڭ چوڭ ئەندىشىمىز خىتاينىڭ كۆچمەن يۆتكەش سىياسىتى. بۇ سىياسەت شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنى ئۆز يۇرتىدا ئاز سانلىققا ئايلاندۇرۇپ، دىنىمىز، مەدەنىيىتىمىز، مىللىي كىملىكىمىزنى خىتاي تەھلىكىسى ئاستىغا ئالدى.

بىز سىزنىڭ رەھبەرلىكىڭىزدە شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە مەسىلىسىنى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى يىغىنىدا ئوتتۇرىغا قويۇپ، بۇ ئۈچ دۆلەتكە ئەسلىي تەكشۈرۈش ئۆمىكى ئەۋەتىپ، ھەقىقىي ئەھۋالنى ئىگىلىگەندىن كېيىن، بۇ دۆلەتلەرنىڭ ۋەزىيىتىگە قارىتا باھالاش ئېلىپ بېرىشىڭىزنى كۈچلۈك تەلەپ قىلىمىز.

بىز ئۈچ دۆلەت مەسىلىسىنى تىنچ يول بىلەن ھەل قىلىنىشىنى ھەقىقىي خالايمىز. شۇنىڭ ئۈچۈن، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى يىغىنىدا 1959-، 1961-، 1965-يىللىرى تىبەت توغرىسىدا تۈزۈلگەن «تىبەت خەلقىنىڭ ئىنسان ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىش ۋە ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش» قارارلىرىنىڭ ئىجرا قىلىنىشىنى؛ خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستان ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ قانۇنىي ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىشى ۋە بۇ مەسىلىنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى يىغىنىدا قارار قىلىپ ماقۇللىنىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

بىز بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە مەسىلىسىگە سەل قاراش پوزىتسىيىدە بولغانلىقىدىن ئەنسىرەيمىز. مەسىلىدىن باش تارتقانلىق مەسىلە يوقىلىپ كەتتى دېگەنلىك ئەمەس. بىز، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە مەسىلىسىگە ئەستايىدىل كۆڭۈل بۆلۈش ۋاقتى يېتىپ كەلگەنلىكىگە ئىشىنىمىز. خىتايغا تەسىر كۆرسىتىپ، مەسىلىنى ھەرقايسى پارتىيەلەرنىڭ ئارزۇسى بويىچە ھەل قىلىشنى ئۈمىد قىلىمىز. بۇ، خىتاي ۋە ئۇنىڭ خەلقىنىڭ تەرەققىياتىغا پايدىلىق بولۇپلا قالماي، بەلكى شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقىنىڭ ھۆرلۈك ھەققى ئۈچۈنمۇ پايدىلىقتۇر.

ھۆرمەت بىلەن:
بىرلەشمە كومىتېت ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن
بىرلەشمە كومىتېت باش كاتىپى گىيالتسېن گىيالتاگ.
1994-يىل 16-ئۆكتەبىر — نيۇيورك.

بۇ قېتىمقى يىغىننىڭ ئالدى - كەينىدە، «ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى» نىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن ۋاشىنگتوندا، ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىنىڭ ئەزالىرى، ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ ۋەكىللىرى ۋە بەزى خەلقئارا تەشكىلاتلارنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئىنسان ھەقلىرى تاجاۋۇزى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات بېرىپ ئۆتتى.

ئاق ساراي - ۋاشىنگتون:

ھۆرمەتلىك پرېزىدېنت بىل. كلىنتون جانابلىرىغا:

شەرقىي تۈركىستان، ئىچكى موڭغۇلىيە ۋە تىبەتلەر كوممۇنىست خىتاي تەرىپىدىن ئىشغال قىلىنغان ۋە قۇل قىلىنغان دۆلەتلەردۇر. بۇ دۆلەتلەر ئەسلىدە مۇستەقىل دۆلەتلەردىن ئىدى. 40نەچچە يىلدىن بۇيان بۇ ئۈچ دۆلەت خەلقلىرى ئىنتايىن قاتتىق بېسىم ۋە خورلۇقلارغا بەرداشلىق بېرىپ كەلدى. كوممۇنىست خىتاي بۇ دۆلەتلەردە يۈرگۈزگەن زۇلۇم ۋە زورلۇقلىرىنى تېخى توختاتقىنى يوق. نۆۋەتتە، بىزنىڭ ئەڭ چوڭ ئەندىشىمىز خىتاينىڭ كۆچمەن يۆتكەش سىياسىتى. بۇ سىياسەت شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنى ئۆز يۇرتىدا ئاز سانلىققا ئايلاندۇرۇپ يوقلۇش تەھلىكىسىدە قويماقتا. بۇ سىياسەتنى قەتئىي توختىتىش كېرەك. ئەگەر ئۇنى توختاتماي داۋاملاشتۇرسا، ئۇ ھالدا شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ مىللىي كىملىكى ۋە مەدەنىيىتى پۈتۈنلەي يوق بولۇپ كېتىدۇ.

ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى خىتايغا تەسىر كۆرسىتىپ، خىتاي رەھبەرلىرىنى سۆھبەتلىشىشكە كەلتۈرۈپ شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ۋە ھەرقايسى پارتىيەلەرنى ئۆز ئارا رازى قىلدۇرالايدىغان كۈچلۈك دۆلەت. شۇنىڭ ئۈچۈن كلىنتون جانابلىرىغا بۇ مەسىلىلەرنى ھەل قىلىپ بېرىشنى كۈچلۈك تەلەپ قىلىمىز.

بىز خىتايغا ياكى خىتاي خەلقىگە قارشى ئەمەس. بىز پەقەت شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەدىكى مىليونلىغان ۋەتەنداشلىرىمىز ئۈچۈن سۆز قىلىۋاتىمىز. بىزنىڭ خەلقىمىزگە بولغان خورلۇق توختىمايدىكەن ۋە ھۆرلۈككە بولغان ئارزۇسى ھەل قىلىنمايدىكەن كۆرەشنى توختاتمايمىز. دۇنياغا كوممۇنىست خىتاينىڭ خەلقىمىزگە سېلىۋاتقان زۇلۇم ۋە ئادالەتسىزلىكلىرىنى داۋاملىق ئاڭلىتىمىز.

بىز ئۈچ دۆلەت مەسىلىسىنىڭ تىنچ يول ۋە سىياسىي سۆھبەت تۈزۈش يولى بىلەن ھەل قىلىنىشىنى خالايمىز. شۇنداقلا ئامېرىكا قوشما شتاتلىرىدىن بىزنىڭ مەسىلىمىزگە توغرى يول كۆرسىتىپ، ئوتتۇرا ئاسىيا تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە گۈللەپ - ياشنىشىغا كۆڭۈل بۆلۈشىنى كۈچلۈك تەلەپ قىلىمىز.

ھۆرمەت بىلەن:
بىرلەشمە كومىتېت ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن
بىرلەشمە كومىتېت باش كاتىپى گىيالتسېن گىيالتاگ.
1994 - يىل 16 - ئۆكتەبىر — نيۇيورك.

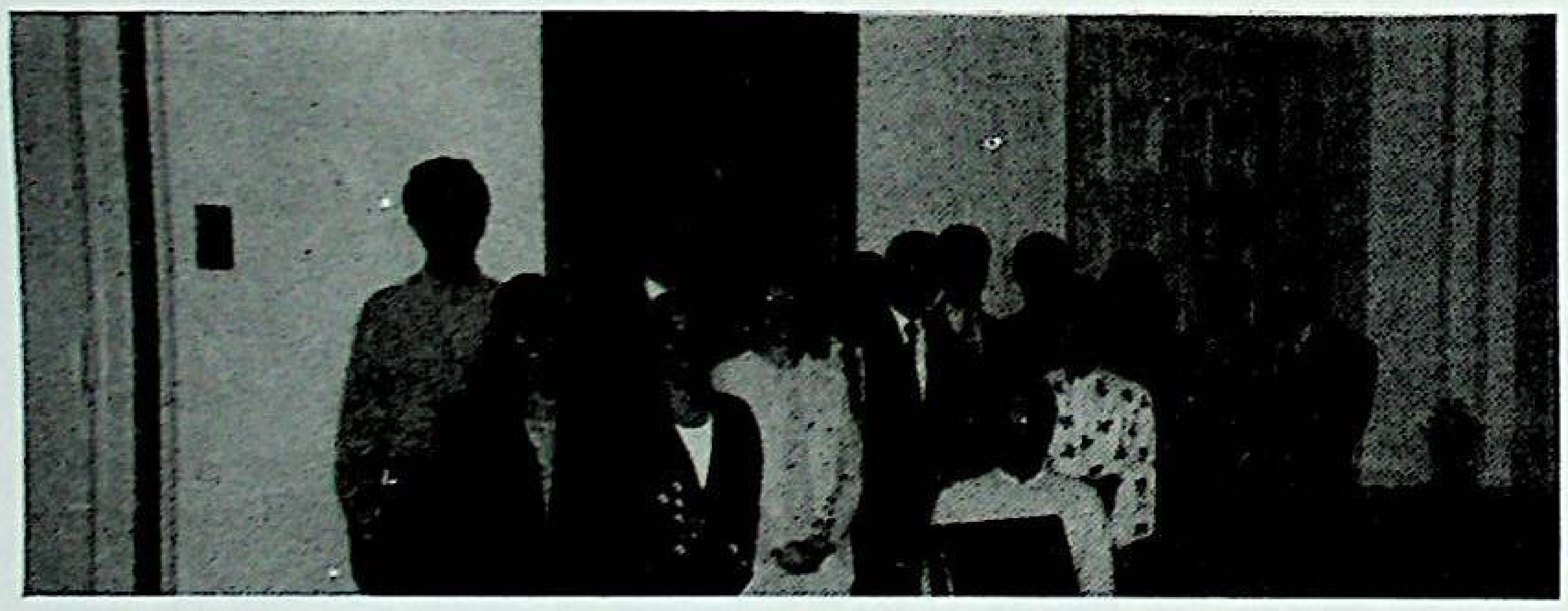

بېيجىڭ —

جياڭ زېمىن جانابلىرى:

بىز، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە بىرلەشمە كومىتېتى ۋاكالەتەن خىتاينىڭ بۇ ئۈچ دۆلەتتىكى ھۆكۈمرانلىقىنى توختىتىپ، خىتاينىڭ تىنچ ۋە مۇقىملىقى ئۈچۈن شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە دۆلەتلىرىنىڭ مۇستەقىللىقى بىلەن ئەركىنلىكىنى قايتۇرۇپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىمىز.

بىز شۇنى ئېيتماقچىمىزكى، سىلەر بۇ ئۈچ دۆلەتنى ئىشغال قىلغاندىن بۇيان، ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز، موڭغۇل ۋە تىبەت خەلقلىرى ئورتاق ئازاپ چەكتى ۋە چېكىۋاتىدۇ. بىزنىڭ تارتقان ئورتاق قايغۇ - ھەسرەتلىرىمىز بىر - بىرىمىزگە مەھكەم باغلىغان. شۇڭا، ئۈچ دۆلەت خەلقلىرى بىرلىكتە ئىتتىپاق قىلىشىپ، مىللىي كىملىكىمىز ۋە ھۆرلۈك شۇنداقلا ئورتاق مۇجادىلە ئۈچۈن كۆرەش ئېلىپ بارىمىز.

نۆۋەتتە، خەلقىمىز ئازاپ ۋە ئەندىشىدە، ئۆزىنىڭ ھەققى ئارزۇسىنى ئىپادىلەيۋاتىدۇ. بىز شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە مەركەندارلىرى بۇ كۆرەشنى داۋاملىق ئېلىپ بارىمىز.

بىز سىزنىڭ ۋە باشقا خىتاي رەھبەرلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە ۋەكىللىرى بىلەن بىرلىكتە ئولتۇرۇپ، بۇ ئۈچ دۆلەت مەسىلىسىنى تىنچ ۋە يېقىنلىشىش شارائىتى بويىچە ھەل قىلىش چارىسىنى تېپىپ چىقىشنى تەۋسىيە قىلىمىز. بۇ خىتاينىڭ مۇقىملىقى ۋە خەلقىنىڭ تەرەققىياتى، شۇنداقلا ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز، موڭغۇل ۋە تىبەت خەلقىنىڭ ھۆرلىكى ۋە بەختى ئۈچۈن بىردىن - بىر چىقىش يولى ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمىز.

بىرلەشمە كومىتېت ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئەركىن ئالپتېكىن
بىرلەشمە كومىتېت باش كاتىپى گىيالتسېن گىيالتاگ.
1994 - يىل 16 - ئۆكتەبىر — نيۇيورك.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

زۇلمەت ئىچىدە ئۆتكەن 45 يىل

(بېشى 1-بەتتە)

قىزىل خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاننى ئىشغال قىلغانلىقىنىڭ 45 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن، 10 - ئاينىڭ 13 - كۈنى شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ بۈيۈك لىدېرى، مارماس مۇجاھىدىمىز ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىن تۈركىيە ئىستانبۇلدىكى ئارمادا مېھمانخانىسىدا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى چاقىرىپ، قىزىل خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىگە قاتتىق نارازىلىق بىلدۈردى ۋە ئۇلارنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە سالغان دەھشەتلىك زۇلۇملىرى ئۈستىدىن قاتتىق شىكايەت قىلدى.

«تۈركىيە» گېزىتىنىڭ داڭلىق مۇخبىرى، شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ سادىق ۋە سەمىمىي دوستى مەرۋەت قاباقلى ئەپەندى رىياسەتچىلىك قىلغان بۇ قېتىمقى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا، تۈركىيەدىكى «شەرقىي تۈركىستان ۋەخپى» نىڭ باشلىقى گېنېرال مۇھەممەت رىزا بېكىن، «شەرقىي تۈركىستان كۆچمەنلەر جەمئىيىتى» نىڭ باشلىقى ئابدۇۋەلى بىلجانلار تەكلىپ بىلەن قاتناشتى.

تۈركىيەدىكى ھەر قايسى چوڭ - كىچىك تېلېۋىزىيە ئىستانسىلىرى ۋە رادىيو ئىستانسىلىرى ھەمدە گېزىت - ژۇرناللارنىڭ مۇخبىرلىرى تەكلىپ قىلىنغان بۇ قېتىمقى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا، لىدېرىمىز ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىن شەرقىي تۈركىستاننىڭ تۈۋەندىكى سىياسىي ئەھۋالى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات بېرىپ ئۆتكەندىن كېيىن، مۇنداق دېدى: «دۇنيادا پۈتۈن ئەسىر مەسىلىلەرنىڭ ئىككىسى بار، ئەپسۇسكى بىز شەرقىي تۈركىستانلىقلار ھازىرغىچە ئىككىسىز قېلىۋاتىمىز. بىزدە («تۈركنىڭ تۈركتىن باشقا دوستى يوق») دەيمىز. شۇنداق ئىكەن، ئۇ ھالدا دەسلەپكى قەدەمدە تۈركنىڭ تۈرككە بولغان دوستلۇقىنى، ھېمايىتىنى ۋە غەمخورلۇقىنى تېخىمۇ كۈچەيتىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىمىز لازىم. ئىككىنچى قەدەمدە، تۈركىيە باشچىلىقىدىكى بارلىق تۈرك جۇمھۇرىيەتلىرى يات مەسىلىلەرنىڭ باشقۇرۇشى ئاستىدا ياشاۋاتقان تۈركلەر ھەققىدە ئورتاق بىر ئىستراتېگىيىلىك سىياسەت تۈزۈپ چىقىشى كېرەك. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، تۈرك جۇمھۇرىيەتلىرى، خىتاي، تىبەت، ئىچكى موڭغۇل ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى مەۋجۇت قاتاللىقنى يوقىتىش ئۈچۈن كۆپلىگەن دۆلەتلەر تەرىپىدىن باشلىتىلغان كامپانىيەگە ئاكتىپلىق بىلەن قاتنىشىشى كېرەك».

ئارقىدىن ئەيسا ئەپەندىم ھەر قايسى مۇخبىرلارنىڭ سورىغان تۈرلۈك سوئاللىرىغا لايىقىدا جاۋاب بەردى.

يىغىننىڭ ئاخىرىدا، «شەرقىي تۈركىستان ۋەخپى» نىڭ باشلىقى مۇھەممەت رىزا بېكىن، «شەرقىي تۈركىستان كۆچمەنلەر جەمئىيىتى» نىڭ باشلىقى ئابدۇۋەلى بىلجانلارمۇ سۆز قىلىپ، لىدېرىمىز ئەيسا ئەپەندىمنىڭ باياناتىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلەيدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭ ساداسىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىكى بارلىق خەلقىمىزنىڭ ئورتاق ساداسى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈشتى.

بۇ قېتىمقى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ھەققىدىكى خەۋەرلەر، ئاساسەن تۈركىيەنىڭ بارلىق چوڭ - كىچىك ئاخبارات ئورگانلىرىدا دىڭگۇدەك تولۇق، ئەتراپلىق ۋە كەڭ كۆلەمدە خەۋەر قىلىندى.

لىدېرىمىز ئەيسا ئەپەندىمنىڭ بۇ قېتىمقى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىغا يېقىندىن ماسلىشىش ئۈچۈن، تۈركىيەدە يېڭىدىن قۇرۇلغان «شەرقىي تۈركىستانلىق ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى» مەخسۇس ھەيئەت تەشكىللەپ ئەنقەرەگە بېرىپ، ئامېرىكا، ئەنگلىيە، فرانسىيە، روسىيە قاتارلىق 37 دۆلەتنىڭ ئەنقەرەدە تۇرۇشلۇق بۈيۈك ئەلچىخانىسى بىلەن ئۇچرىشىپ، بۈيۈك ئەلچىلەرگە، شەرقىي تۈركىستاندىكى مىللىي ۋە سىياسىي زۇلۇملار ئەكس ئەتتۈرۈلگەن ۋە بايان قىلىنغان نوتىلارنى تەقدىم قىلدى ھەمدە بۇ دۆلەتلەردىن، شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ئۆزلىرىنىڭ مىللىي كىملىكىنى ۋە ئىنسانىي ھەق - ھوقۇقلىرىنى قوغداش يولىدا ئېلىپ بېرىۋاتقان ھەققانىي كۈرەشلىرىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلەشنى تەلەپ قىلدى. ھەر قايسى بۈيۈك ئەلچىلەرمۇ ئوقۇغۇچىلار تەقدىم قىلغان نوتىلارنى ئۆز دۆلەتلىرىنىڭ تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكلىرى ئارقىلىق مۇناسىۋەتلىك خەلقئارالىق تەشكىلاتلارغا يوللاپ بېرىدىغانلىقلىرى ھەققىدە ئېنىق ۋەدە بەردى.

«ياۋروپا شەرقىي تۈركىستانلىقلار بىرلىكى» نىڭ تۈركىيە شۆبىسىمۇ قىزىل خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستانغا بېسىپ كىرگەنلىكىنىڭ 45 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مەخسۇس خاتىرىلەش يىغىنى ئۆتكۈزدى.

يەنجاچى «شەرقىي تۈركىستان» دېدى

(بېشى 1-بەتتە)

يەن جياچى ئۆز سۆزىدە، شەرقىي تۈركىستان ۋە تىبەت خەلقلىرىنىڭمۇ خۇددى دۇنيادىكى باشقا خەلقلەرگە ئوخشاش ئاخىردا ئۆزلىرىنىڭ مۇستەقىل دۆلەتلىرىنى قۇرۇش ھەقلىرىنىڭ بارلىقىنى بىلدۈردى ھەمدە مۇنداق دېدى:

«بۈگۈن خىتاي قۇدرەتلىك بىر دۆلەت بولۇش يولىغا قاراپ ئىلگىرىلىمەكتە. خىتايدىكى تەرەققىي قىلغان ئالاھىدە رايونلارنىڭ، شۇنداقلا شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەنىڭ كۈندىن - كۈنگە ئېشىۋاتقان مۇستەقىللىق ئىستەكلىرى: «خىتاي پارچىلانمايدۇ» دېگەن خىياللارنى يوققا چىقىرىپ، خىتاي مۇقەررەر پارچىلىنىدىغان بىر ھالغا كەلتۈردى. ناۋادا، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەدە مۇستەقىللىق ھەرىكەتلىرى كەڭ كۆلەمدە باشلانغان ھامان، بېيجىڭ ھۆكۈمىتى ئىككى خىل يولنى تاللاشقا مەجبۇر بولىدۇ. بىرى، بۇ ھەرىكەتلەرنى قورال كۈچى بىلەن باستۇرۇش، يەنە بىرى، مەسىلىنى سىياسىي يول بىلەن ھەل قىلىش. ئەگەر بېيجىڭ ھۆكۈمىتى بىرىنچى يولنى تاللىسا، مۇستەقىللىق ھەرىكەتلىرىنى باستۇرۇشتا مۇۋاپپەقىيەت قازانغان تەقدىردىمۇ، خىتاي يەنە كېلىپ ئۆزىنىڭ پارچىلىنىشى ۋە تارقىلىشى ئۈچۈن يول ئاچقان بولىدۇ. ئەگەر ئىككىنچى يولنى تاللىسا، خىتايدا بىر فېدېرال سىستېما قۇرۇلىدۇ. خىتايدا قۇرۇلىدىغان فېدېرال سىستېما، باشقا دۆلەتلەردىكى فېدېرال سىستېمىدىن پەرقلىق بولۇشى كېرەك. بۇ سىستېما دائىرىسىدە، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەگە جۇمھۇرىيەت تۈزۈلمىسى بېرىلىشى ۋە بۇ دۆلەتلەر ئىچكى ئىشلاردا تامامەن ئەركىن بولۇشى كېرەك. شۇنداقلا، بۇ دۆلەتلەر ئىختىسادىي جەھەتتە تامامەن مۇستەقىل بولۇشى كېرەك. كەلگۈسىدە خىتايدا قۇرۇلىدىغان فېدېرال سىستېمىدا، مەركەز رايونلارنىڭكىنى ئەمەس، بەلكى رايونلار مەركەزنىڭ سىياسىتىنى بەلگىلىشى لازىم».

يەن جياچى بۇ قېتىمقى سۆزىدە باشتىن - ئاخىر «شەرقىي تۈركىستان» دېگەن كەلىمىنى قوللاندى، «شىنجاڭ» دېگەن سۆزنى بولسا زادىلا ئېغىزىغا ئالمىدى.

لوپنۇردىكى ئاتوم سىناقلىرىغا قارشى

ئۆز خەۋىرىمىز: يېقىندا قازاقىستاندىكى «ئاتتان» (ئاتلان) پارتىيىسىنىڭ رەئىسى، شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ سەمىمىي دوستى ۋە سەبداشى ئامانتاي ئاسىلبېك ئامېرىكىغا زىيارەتكە بېرىش مەقسىتىدە تۈركىيەگە چۈشۈپ، ئىستانبۇلدىكى مۇناي مېھمانخانىسىدا مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى چاقىردى.

ئىستانبۇلدا ياشاۋاتقان بىر قىسىم شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلار ۋە بەزى گېزىتلەرنىڭ مۇخبىرلىرى قاتناشقان بۇ قېتىمقى مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا ئامانتاي ئاسىلبېك سۆز قىلىپ، ئاتتان پارتىيىسىنىڭ بىر قانچە يىللاردىن بۇيان، خىتاينىڭ لوپنۇردا ئېلىپ بېرىۋاتقان ئاتوم سىناقلىرىنى توختىتىش ئۈچۈن يۈرگۈزگەن جاپالىق مۇجادىلىلىرى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات بەردى ھەمدە بۇ پارتىيىنىڭ بۇندىن كېيىن خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئاتوم سىناقلىرىغا قارشى پائالىيەتلىرىنى يەنىمۇ كۈچەيتىدىغانلىقىنى، شۇنداقلا، قازاقىستاندىكى شەرقىي تۈركىستانلىق مۇجاھىدلار بىلەن بولغان دوستلۇق ۋە ھەمكارلىقىنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، ئۆزلىرى بىلەن قانداش، دىنداش ۋە تىلداش بولغان شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ئەركىنلىكى ۋە مۇستەقىللىقى ئۈچۈن تېگىشلىك تۆھپە قوشىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

رەئىس ئامانتاي ئاسىلبېككە ھەمراھ بولۇپ بىرگە كەلگەن قازاقىستاندىكى «شەرقىي تۈركىستان دېموكراتىك مىللىي بىرلىك سېپى» نىڭ رەئىسى يۈسۈپبەگ مۇخلىسى ۋە بىر قىسىم ۋەتەنداشلار سۆز قىلىپ، ئاتتان پارتىيىسىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ مىللىي مەنپەئەتى ئۈچۈن ئېلىپ بارغان كۈرەشلىرىگە يۇقىرى باھا بەردى ۋە رەئىس ئامانتاي ئاسىلبېككە چوڭقۇر مىننەتدارلىق بىلدۈرۈشتى.

«ياۋروپا شەرقىي تۈركىستانلىقلار بىرلىكى» تۈركىيە شۆبىسىنىڭ باشقاتقۇچىسى، «شەرقىي تۈركىستان» گېزىتىنىڭ باش تەھرىرى پەرھات يۇرۇڭقاش گېزىت ۋە تەشكىلات نامىدىن ئامانتاي ئاسىلبېككە ۋە يۈسۈپبەك مۇخلىسىغا خاتىرە بۇيۇمى تەقدىم قىلدى.

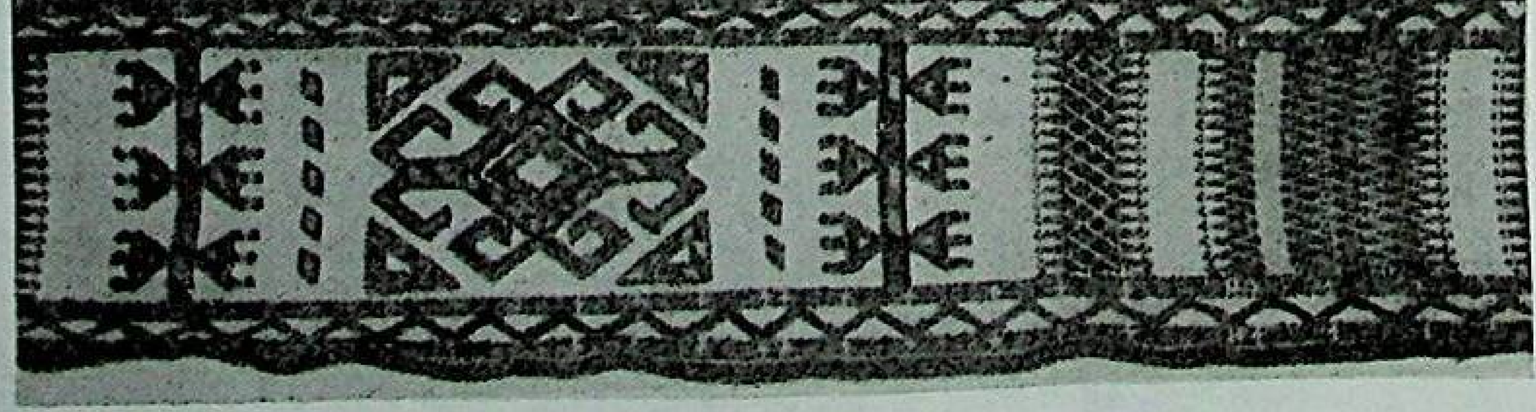

شەرقى تۈركىستان داۋاسى تۈركىيە مەتبۇئاتلىرىدا

ھۆرمەتلىك ۋەتەنداشلار، بۇيىل 10-ئاينىڭ 13-كۈنى قىزىل خىتاي ئىمپېرىيالىستلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننى ئىشغال قىلغانلىقىنىڭ 45-يىللىقى. بۇمۇناسىۋەت بىلەن لىدېرىمىز ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن تۈركىيە ئىستانبۇلدا مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى چاقىردى. شۇكۈندىن ئېتىبارەن تۈركىيىنىڭ پۈتۈن مەتبۇئاتلىرىدا شەرقىي تركىستان داۋاسىغا مۇناسىۋەتلىك خەۋەر ماقالىلارنى بېرىش دولقۇنى كۆتۈرۈلۈپ شەرقىي تۈركىستان داۋاسى تۈركىيە جامائەتچىلىكىنىڭ ئەڭ كۈچلۈك دىققەت-ئېتىۋارىنى قوزغىغان مەسىلىلەرنىڭ بىرىگە ئايلاندى.

«تۈركىيە» گېزىتىنىڭ 10-ئاينىڭ 14-، 18-، 20-، 21-، 22- ۋە 24-كۈنىدىكى سانلىرىغا لىدېرىمىز ئەيسا ئەفەندىنىڭ رەسىمى بىلەن بىرگە «شەرقىي تۈركىستاننى ئۇنۇتما»، «2-قېتىملىق تۈرك دۇنياسى يىغىنى ۋە ئاناۋەتەن شەرقىي تۈركىستان»، «خىتاينىڭ زۇلۇمىنى توختىتىلى»، «بەشى بىرىيەردە ۋە شەرقىي تۈركىستان»، «شەرقىي تۈركىستاندىكى خىتاي زۇلۇمى»، «مۇجاھىد ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن مۇستەقىللىق يولىدا»، «خىتاي شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى سۈمۈرمەكتە»، «شەرقىي تۈركىستاندا قىرغىنچىلىق»، قاتارلىق چوڭ ماۋزۇلاردا مەخسۇس ماقالە ۋە مۇلاھىزە ماقالىلىرى بېسىلدى. بۇماقالىلەردە بۈيۈك مۇجاھىد ئەيسا ئەفەندىنىڭ ۋەتىنى ۋە خەلقىنىڭ ئىستىقلالى ئۈچۈن بىر ئۆمۈر قوشقان ئاجايىپ تۆھپىلىرىگە يۇقۇرى باھا بېرىش بىلەن بىرگە، خىتاينىڭ نۆۋەتتە شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە قىلىۋاتقان مىللىي، سىياسى زۇلۇمى ئەترابلىق ئاشكارىلىنىپ، پۈتۈن تۈرك دۇنياسىنىڭ ئاناۋەتان يۇرتى بولغان شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنىڭ پۈتۈن تۈرك دۇنياسىنىڭ ئورتاق داۋاسى ئىكەنلىكى، بۇنىڭ ئۈچۈن پۈتۈن تۈرك دۇنياسىنىڭ ئۇنىڭغا ساھىپ چىقىشى ۋە ئەمەلىي ياردەم قىلىش كېرەكلىكى ئىلگىرى سۈرۈلدى. يۇقىرىقى ماقالىلەر ئىچىدە جامائەتنىڭ ھەممىدىن بەك دىققەت-ئېتىۋارىنى چەككىنى، تۈركىيىنىڭ مەشھۇر يازغۇچىسى ۋە «تۈركىيە» گېزىتىنىڭ داڭلىق مۇخبىرى ئەخمەت قاباقلى ئەفەندى يازغان، «بەشى بىرىيەردە ۋە شەرقىي تۈركىستان» دېگەن ماقالىسى بولدى. ئەخمەت ئەفەندى ماقالىسىدا يېقىندا تۈركىيىدە ئېچىلغان، «تۈركىيە، قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستان، تۈركمەنىستان ۋە ئەزەربەيجان پرېزىدېنتلىرىنىڭ باش قوشۇش يىغىنى» ھەققىدە توختىلىپ، ئاخىرىدا مۇنداق دەپ يازدى:

«مەن شۇنداق دەپ ئېيتىمەنكى، تۈركىيىدىكى سىياسەتچىلەر ۋە تۈرك دۇنياسىنىڭ ئىدارىچىلىرى قىزىل خىتاي ھەرگىز يىقىلمايدۇ، پارچىلانمايدۇ دەپ خام خىيال قىلمىسۇن، ئەتە خىتاي يىقىلىپ، قار ئاستىدىن يېشىل ئېچىلغاندەك بىر شەرقىي تۈركىستان دۆلىتىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىغا جەزمەن ئىشەنسۇن؛ خىتاي ۋە روس ئاسارىتى ئاستىدىكى تۈرك قېرىنداشلىرىمىزغا ساھىپ چىقىش ـ ئالدىمىزدىكى 6 يىل ئىچىدىكى ۋەزىپىمىز بولىشى كېرەك. ئېسىڭىزدە بولسۇنكى، 21-ئەسىردە تۈرك دۇنياسىنىڭ خەرىتىسى باشقىدىن سىزىلىدۇ».

تۈركىيە «ئوتتۇرا شەرق» گېزىتىنىڭ 10-ئاينىڭ 15-، 18- ۋە 24-كۈنىدىكى سانلىرىغا «شەرقىي تۈركىستاندا ئاسمىلاتسىيە داۋام قىلماقتا»، «شەرقىي تۈركىستان يەنە ئۇنتۇلدى»، «شەرقىي تۈركىستان تۈركلىرى قىرىلماقتا» دېگەن ماۋزۇلاردا چوڭ ھەجىملىك ماقالىلار بېسىلدى. بۇ ماقالىلاردا، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات بېرىلدى. شۇنداقلا تۈركىيىدە چاقىرىلغان تۈرك دۇنياسى ھەققىدىكى ھەرقانداق مۇھىم پائالىيەت ياكى يىغىنلارغا شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ لىدېرى، بۈيۈك مۇجاھىد ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن ۋە شەرقىي تۈركىستان ۋەكىللىرى قاتناشتۇرۇلىشى كېرەك دېگەن پىكىر ئىلگىرى سۈرۈلدى.

ئۇنىڭدىن باشقا، تۈركىيىدىكى «زامان»، «يېڭى ئاسىيا»، «مىللەت» گېزىتلىرىنىڭ 10-ئايلىق سانلىرىدا لىدېرىمىز ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىننىڭ مۇجادىلە ھاياتى ۋە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ئەھۋالى ھەققىدە مۇھىم خەۋەر بېسىلدى.

يۇقىرىقىلاردىن باشقا، تۈركىيىدىكى «TRT»، «KANAL 6»، «TGRT» قاتارلىق مۇھىم تېلېۋىزور ئىستانسىلىرى ۋە ئۇلارغا قاراشلىق رادىيو ئىستانسىلىرىمۇ يۇقىرىقى مەزمۇنلاردا ئارقا-ئارقىدىن خەۋەر بەردى. بۇ ھەقتىكى خەۋەرلەر ئۆزلۈكسىز داۋام قىلماقتا.

ئۆز خەۋىرىمىز: تۈركىيە، قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستان، تۈركمەنىستان ۋە ئەزەربەيجان قاتارلىق مۇستەقىل تۈرك جۇمھۇرىيەتلىرى باشلىقلىرىنىڭ 2-قېتىملىق يىغىنى 10-ئاينىڭ 18-كۈنى تۈركىيىدە غەلىبىلىك ئېچىلدى. بۇقېتىمقى يىغىنغا تۈركىيە پرېزىدېنتى سۇلايمان دېمىرال، قازاقىستان پرېزىدېنتى نۇرسۇلتان نازارباييېۋ، قىرغىزىستان پرېزىدېنتى ئاسقار ئاقايېۋ، ئۆزبېكىستان پرېزىدېنتى ئىسلام كېرىموپ، تۈركمەنىستان پرېزىدېنتى سەپەرمۇرات نىيازوپ ۋە ئەزەربەيجان پرېزىدېنتى ھەيدار ئالىيېۋلار قاتناشتى.

«دۇنيا ۋە رايون تېنچلىقى» ۋە «دوستلۇق ۋە ئىش بىرلىكى» شۇئار قىلىنغان بۇقېتىمقى يىغىندا، 24 ماددىدىن تەركىب تاپقان «ئىستانبۇل خىتاپنامىسى» ئېلان قىلىندى. خىتاپنامىدا، ئۆز ئارا مۇستەقىللىق ۋە زېمىن پۈتۈنلىكىگە ھۆرمەت قىلىش، ئۆز ئارا ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلاشماسلىق، ئىش بىرلىكى ۋە ئۆز ئارا ئىشەنچىنى يەنىمۇ ئىلگىرى سۈرۈش بايان قىلىندى.

يىغىندا، كېلەر قېتىملىق يىغىننى 1995-يىل 8-ئايدا قىرغىزىستاننىڭ بىشكېك شەھىرىدە ئۆتكۈزۈش قارار قىلىندى. شۇنداقلا ئەرمەنىستاننىڭ تاجاۋۇزىغا ئۇچراۋاتقان ئەزەربەيجاننى قوللاش ۋە ئۇنىڭغا پۈتۈن كۈچ بىلەن ياردەم قىلىش توغرىسىدا مۇھىم قارار ئېلىندى.

روسىيە بۇقېتىمقى يىغىننى «پان تۈركىزىم يىغىنى» دەپ ئەيىپلىدى، 6 دۆلەت باشلىقلىرى روسىيىنىڭ بۇ ئەيىپلەشنى «ئورۇنسىز ئەيىپلەش» دەپ قارىدى.

«شەرقى تۈركىستان كۆچمەنلەر جەمئىيىتى»

ئۆز خەۋىرىمىز: تۈركىيەدىكى «شەرقى تۈركىستان كۆچمەنلەر جەمئىيىتى» قۇرۇلغان 34 يىلدىن بۇيان، تۈرلۈك ماددى ۋە مەنىۋى قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، شەرقى تۈركىستان داۋاسىنى دۇنيا خەلقىگە، جۈملىدىن تۈركىيە خەلقىگە تونۇتۇش، شۇنداقلا، تۈركىيەدە ياشاۋاتقان شەرقى تۈركىستانلىقلارنىڭ مىللى ئەنئەنىلىرىنى ساقلاپ قېلىش ۋە ئۇنى كۈچەيتىش ئۈچۈن تېگىشلىك رول ئويناپ كەلمەكتە.

تۈركىيەدىكى «شەرقى تۈركىستان كۆچمەنلەر جەمئىيىتى»، 1960-يىلى مەشھۇر مۇجاھىدلىرىمىز مۇھەممەت ئىمىن بۇغرا ۋە ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىنلەرنىڭ تەشەببۇسى ۋە رىياسەتچىلىكىدە قۇرۇلغان بولۇپ، بۇ جەمئىيەت ئۇزۇن يىللىق جاپالىق مۇجادىلىسى ئارقىلىق، تۈركىيەدە شەرقى تۈركىستان داۋاسىنىڭ ئاساسىنى تىكلەپ بەردى، ھازىر جەمئىيەت نامىدا «شەرقى تۈركىستان» ناملىق تۈرك تىلىدىكى ئايلىق سىياسى گېزىت بار بولۇپ، 16- يىلىغا قەدەم باسقان بۇگېزىت شەرقى تۈركىستاننى تونۇتۇشتا ۋە شەرقى تۈركىستاندىكى قىزىل خىتاي زۇلمىنى ئاشكىلاشتا مۇھىم كۈچلۈك رولىنى ئويناپ كەلمەكتە.

بۇ جەمئىيەت قۇرۇلغاندىن بۇيان، ۋەتەن سىرتىدىكى كۆپلىگەن خەلقئارالىق تەشكىلاتلار بىلەن ئالاقىسىنى ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىپ، شەرقى تۈركىستاندىكى مىللى ۋە سىياسى زۇلۇملارنى تاشقى دۇنياغا ئىزچىل ئاشكىلاپ كەلمەكتە. ھازىر بۇ جەمئىيەت رەئىسى ئابدۇۋېلى جاننىڭ رىياسەتچىلىكىدە پائالىيەتلىرىنى داۋام قىلماقتا.

خىتاي تارىمدا ئۇۋا تۇتتى 努力增储上产多产油气

邹家华在新疆考察时要求石油职工

(بېشى 1-بەتتە)

ئۆز خەۋەرچىمىز: بۇيىل كىرگەندىن بۇيان، شەرقىي تۈركىستاندىكى نېفىتلىكلەرنى ئېچىشنى تېزلىتىش - خىتاي مەركىزىي ھۆكۈمىتىنىڭ ئەڭ مۇھىم خىزمەت نىشانىغا ئايلىنىپ قالدى. بىر تەرەپتىن، مەركىزىي خىتاي ھۆكۈمىتى يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلارنى ئارقا - ئارقىدىن، شەرقىي تۈركىستانغا ئەۋەتىپ، ئۇيەردىكى نېفىتلىكلەرنى بىۋاستە باشقۇرۇش ۋە كونترول قىلىشنى كۈچەيتسە، يەنە بىر تەرەپتىن، خىتاينىڭ ئەڭ چوڭ سىياسىي گېزىتى بولغان «خەلق گېزىتى» دە، شەرقىي تۈركىستاندىكى مول نېفىت بايلىقى ۋە بۇ بايلىقنىڭ خىتاي خەلقىغە يەتكۈزىدىغان ئاجايىپ پايدىلىرى ھەققىدە كەڭ كۆلەمدە ماقالىلار ئېلان قىلىپ، پۈتۈن خىتاي خەلقىنى ھۆكۈمەتنىڭ بۇ بايلىقلارنى ئېچىشنى قوللاشقا چاقىردى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، چەتئەل خېرىدارلىرىنى شەرقىي تۈركىستاننىڭ نېفىتىنى شېرىكلىشىپ ئېچىشقا دەۋەت قىلدى.

بۇيىل 7-ئاينىڭ 13-كۈنى، خىتاي مەركىزىي كومپارتىيە سىياسىي بيۇروسىنىڭ ئەزاسى، دۆلەتنىڭ مۇئاۋىن باش مىنىستىرى زوۋجياخۇا، دۆلەتنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرىدىن تەشكىللەنگەن بىر ۋەكىللەر ئۆمىكىنى باشلاپ شەرقىي تۈركىستانغا ئاتلاپ كېلىپ، شەرقىي تۈركىستاننىڭ قورچاق رەئىسى ئابلەت ئابدۇرىشىتنىڭ ھەمراھلىقىدا شەرقىي تۈركىستاندىكى بارلىق نېفىتلىكلەرنى بىر قۇر كۆزدىن كەچۈرۈپ چىقتى ۋە مەركەزگە قايتىدىغان چاغدا تۆۋەندىكى «يوليورۇق»لارنى بېرىپ ئۆتتى:

«شىنجاڭدىكى تارىم، جۇڭغار، تۇرپان - قۇمۇل ئويمانلىقلىرىدىكى نېفىت زاپىسى ئىنتايىن مول، بۇلار دۆلىتىمىزنىڭ نېفىت مانائىتىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتىكى مۇھىم ئىستراتېگىيىلىك رايون. دۆلىتىمىزنىڭ نېفىتچىلىك مانائىتىنىڭ تەرەققىيات قەدىمىنى تېزلىتىش ئۈچۈن، بارلىق نېفىت سېكتورلىرى شىنجاڭدىكى نېفىت قىدىرىپ تەكشۈرۈشنى كۈچەيتىپ، نېفىت مەھسۇلاتىنى زور دەرىجىدە ئاشۇرۇشى كېرەك. ئۆز كۈچىمىزگە تايانغان ئاساستا، يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا سىرتقا ئىشىكنى كەڭ ئېچىۋېتىپ، چەتئەل مەبلىغىدىن كۆپرەك پايدىلىنىپ، چەتئەلنىڭ ئىلغار تېخنىكىسىنى ۋە ئىلغار باشقۇرۇش ئۇسۇللىرىنى قوبۇل قىلىشىمىز لازىم. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، زاپاس مىقدارى، مەھسۇلات مىقدارى كۆپ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى بىر قەدەر ياخشى بولغان نېفىتلىكلەرنى ئۇختۇلۇق ئېچىش كېرەك. تېخىمۇ كۆپ مەبلەغ تەشكىللەپ، نېفىتلىكلەرنى قىدىرىپ تەكشۈرۈش قەدىمىمىزنى تېزلىتىشىمىز كېرەك». (يۇقارقىلار خىتاينىڭ «خەلق گېزىتى» نىڭ بۇيىل 7-ئاينىڭ 14-كۈندىكى سانىدىن ئېلىندى).

زوۋجياخۇانىڭ يۇقارقى يوليورۇقلىرىدىن، خىتاي مەركىزىي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ نېفىتىنى تالان - تاراج قىلىشنى جىددىيلەشتۈرگەنلىكىنى كۆرىۋالالايمىز.

بۇندىن باشقا يەنە، بۇيىل خىتاينىڭ دۆلەت بايرىمى مەزگىلىدە، خىتاي مەركىزىي ھۆكۈمىتى، «سىرلىق تەكلىماكان» دېگەن ماۋزۇدا مەخسۇس رەڭلىك رەسىملىك ژۇرنال نەشر قىلدۇرۇپ، بۇ ژۇرنالنى خىتاينىڭ چەتئەللەردىكى ئەلچىخانىلىرى ئارقىلىق پۈتۈن دۇنياغا تارقاتتى. بۇ ژۇرنالدا، پۈتۈن شەرقىي تۈركىستاننىڭ نېفىت بايلىقى ئېنگلىز تىلىدا تەپسىلىي تونۇشتۇرۇلغان بولۇپ، غەرپ باشچىلىقىدىكى چەتئەل كارخانىلىرى شەرقىي تۈركىستاننىڭ نېفىتىنى بىرگە ئېچىش دەۋەت قىلىنغان.

سۈرەتتە: خىتايلار چەتئەللىكلەر بىلەن بىرگە تارىم نېفىتلىكىنى تەكشۈرمەكتە

1989-يىلى خىتاي نېفىت - تەبىئىي گاز باش شىركىتى خىتايدىن 20 مىڭ نېفىت ئىشچىسىنى يۆتكەپ كېلىپ، كورلىدا «تارىم نېفىتلىكى قوماندانلىق باش شتابى» نى قۇرغاندىن كېيىن، بۇيىلغا قەدەر مۇشۇ قوماندانلىق شتابىنىڭ ئۆزىگىلا بىر مىليارت يۈەن مەبلەغ سېلىپ، تەكلىماكان چۆلىنىڭ ئىچكى قىسىملىرىدا ئايروپىلان ئىستانسىسى، تاشيول ۋە كىچىك شەھەرلەرنى بەرپا قىلىپ، پۈتۈن تارىم ۋادىسىنىڭ ھەممىسىلا بۇلۇڭ - پۇشقاقلىرىدا خۇددى قۇشقاچىنىڭ چاڭگىلىدەك مۇستەھكەم ئۇۋا تۇتتى ھەمدە تارىم ئويمانلىقىدىكىلا نېفىتنىڭ يىللىق ئىشلەپچىقىرىش مىقدارىنى بەش مىليون توننىغا يەتكۈزدى.

خىتاينىڭ ئىچكى قىسمىدا سىياسىي جەھەتتە چوڭ داۋالغۇش يۈز بېرىۋاتقان، خىتاينىڭ دېموكراتىيەگە كۈچۈشى تېزلىشىۋاتقان بۈگۈنكى كۈندە، خىتاي مەركىزىي ھۆكۈمىتىنىڭ يەنە داۋاملىق تۈردە شەرقىي تۈركىستاندىكى نېفىتلىكلەرگە كەڭ كۆلەمدە مەبلەغ سېلىشى ۋە شەرقىي تۈركىستاندا يىراقنى مۆلچەرلەپ مۇستەھكەم ئۇۋا تۇتۇشى، كىشىنى چوڭقۇر ئەندىشىگە سالىدۇ ھەمدە، دېموكراتىيە كۈچەيگەندىن كېيىنكى خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ئۆز تەغدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىدىغان - قىلمايدىغانلىقىدىن شۈبھىلەندۈرىدۇ.

塔里木油田开发促巴州发展

昔日鲜为人知·如今世界瞩目

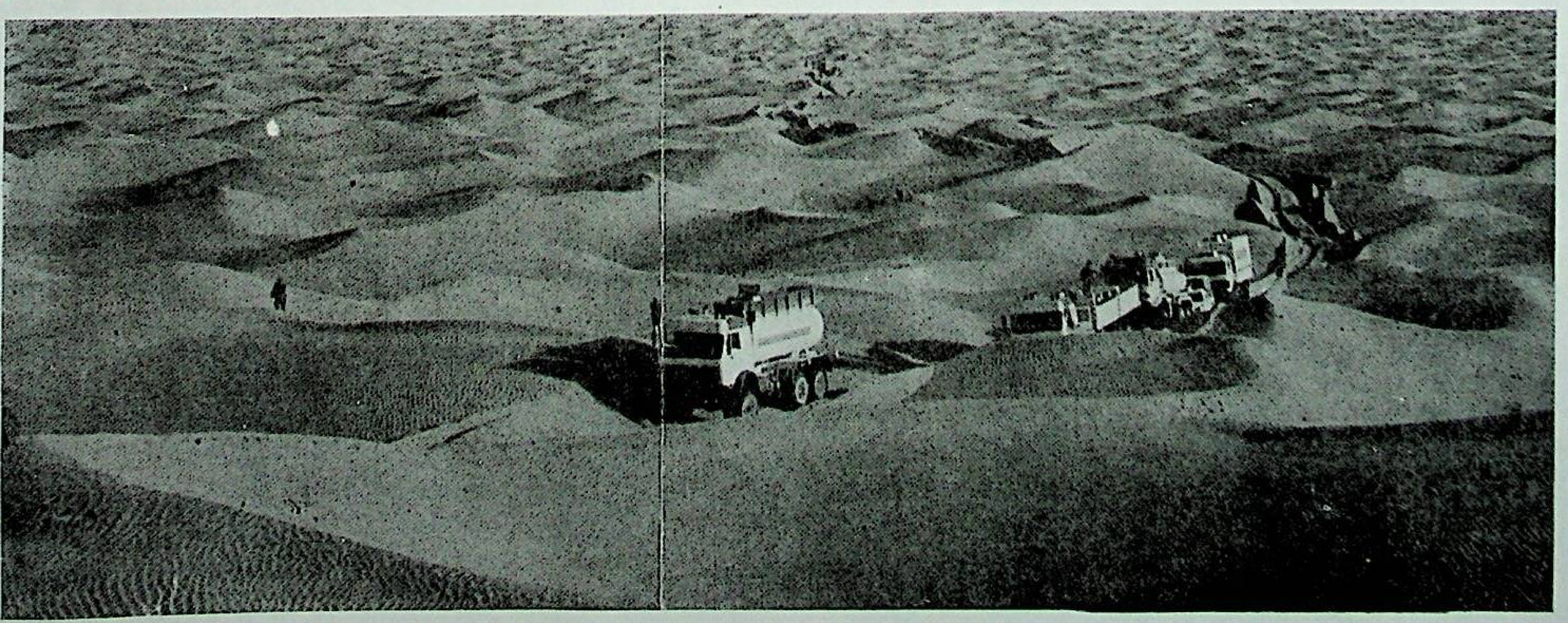

增储上产 多产油气

قىزىل خىتاي ھەققىدە يېڭى يۈزلىنىشلەر

「國慶」前夕，中共劍拔弩張，如臨大敵。

國務院、中央軍委、公安和武警均發出通知，加強保衛工作。

دۆلەت بايرىمىنىڭ ئالدى-كەينىدە

بۇيىل 9-ئاينىڭ 1-كۈنى قىزىل خىتاي ھۆكۈمرانلىقىدىكى «جۇڭخوا خەلق جۇمھۇرىيىتى» قۇرۇلغانلىقىنىڭ 45 يىللىقى. ئەسلىدە قىزىل خىتاينىڭ ئەنئەنىسى بويىچە داغدۇغىلۇق ۋە ھەشەمەتلىك خاتىرىلىنىشى كېرەك ئىدى. ئەمما بۇ قېتىمقى «بايرام» ئىنتايىن جىمجىت ۋە ئادەتتىكىچە ئۆتتى.

شاڭگاڭدا چىقىدىغان «دۇڭشياڭ» ئايلىق ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 9-ئايلىق سانىدىكى خەۋەردە مۇنداق دېيىلدۇ: بۇيىل دۆلەت بايرىمى ھارپىسىدا خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزى كومىتېتى باش سېكرتارى جاڭ زېمىن رىياسەتچىلىكىدە مەخسۇس «دۆلەت بايرىمىغا تەييارلىق قىلىش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى» قۇرۇپ، بۇيىلقى دۆلەت بايرىمىنى تارىختىن بۇيانقى ئەڭ داغدۇغىلۇق شەكىلدە ئۆتكۈزۈش، تىيەنئەنمېن مەيدانىدا 300 مىڭ كىشىلىك چوڭ نامايىش ئۆتكۈزۈش، بۈيۈك ھەربىي پارات ئۆتكۈزۈش ۋە دېڭ شياۋپىڭ قاتارلىق پېشقەدەم دۆلەت رەھبەرلىرىنى تىيەنئەنمېن راۋىقىغا چىقىرىپ مۇراسىمنى كۆزدىن كەچۈرگۈزۈش توغرىسىدا لايىھە تۈزۈپ چىققان. ئەمما بۇ لايىھە دېڭ شياۋپىڭنىڭ تەستىقىدىن ئۆتمىگەن ھەمدە دېڭ شياۋپىڭ بۇيىلقى دۆلەت بايرىمىنى چوڭ ئۆتكۈزمەسلىك، ھەربىي پارات ئۆتكۈزمەسلىك، نامايىش ئۆتكۈزمەسلىك ھەققىدە يوليورۇق بەرگەن. بۇنىڭدىكى ئاساسىي سەۋەپ، «دېموكراتىك ئۇنسۇرلار»نىڭ دۆلەت بايرىمىدىن پايدىلىنىپ ۋەقە چىقىرىشىدىن قاتتىق ئەندىشە قىلىنغان.

دېڭ شياۋپىڭنىڭ يوليورۇقىغا ئاساسەن خىتاي باش مىنىستىرلىكى، جامائەت خەۋپسىزلىك مىنىستىرلىكى ۋە خىتاي ھەربىي ئىشلار كومىتېتى قاتارلىق ئورۇنلار ئارقا-ئارقىدىن بۇيرۇق ئېلان قىلىپ، پۈتۈن دۆلەت مىقياسىدا ئامانلىقنى ساقلاش تەدبىرلىرىنى كۈچەيتىش ۋە قەچقارغانلارنى قاتتىق باستۇرۇش ھەققىدە يوليورۇق بەرگەن. خىتاي ھەربىي ئىشلار كومىتېتى مەملىكەت بويىچە ۋەقە چىقىش ئېھتىماللىقى بولغان 50 شەھەردە دۆلەت بايرىمى كۈنى 24 سائەت ھەربىي ھالەتتە بولۇپ تۇرۇش ھەققىدە بۇيرۇق چۈشۈرگەن. بۇ 50 شەھەر ئىچىدە شەرقىي تۈركىستاندا ئۈرۈمچى، قومۇل، قەشقەر، غۇلجا قاتارلىق 4 شەھەر بار.

江澤民拉攏「上海幫」與軍方力量

جاڭ زېمىننىڭ «شاڭخەي گۇرۇھى»

نۆۋەتتە، خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزى كومىتېتىنىڭ سېكرتارى، دۆلەت رەئىسى، ھەربىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ رەئىسى قاتارلىق ئەڭ زور ھوقۇقنى تۇتۇپ تۇرغان جاڭ زېمىننىڭ يۇرتۋازلىقى خىتاينىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ھەربىي ۋە مەمۇرى ئەمەلدارلىرى ئىچىدە قاتتىق نارازىلىق ۋە ئەندىشە پەيدا قىلماقتا.

شاڭگاڭدا چىقىدىغان «دۇڭشياڭ» ژۇرنىلىنىڭ 1994-يىل 9-ئايلىق سانىدىكى خەۋەرگە ئاساسلانغاندا، ئىلگىرى شاڭخەي شەھەرلىك پارتكوم سېكرتارى بولغان ۋە يۇرتى شاڭخەي بولغان جاڭ زېمىن تەختكە چىققاندىن كېيىن، پۈتۈن كۈچى بىلەن يۇرتۋازلىق قىلىشقا باشلىغان ۋە بۇرۇن شاڭخەيدە ئۆزىنىڭ قول ئاستىدا ئىشلىگەن كۆپلىگەن شېرىكلىرىنى ۋە دوست-بۇرادەرلىرىنى بىۋاستە مەركەزگە يۆتكەپ كېلىپ، مەركەز ۋە ھەربىي ئىچىدىكى مۇھىم رەھبەرلىك ئورۇنلىرىغا مەنسەپلىگەن. بۇنىڭ بىلەن مەركەزدە پەيدىن-پەي «شاڭخەي گۇرۇھى» شەكىللەنگەن. جاڭ زېمىننىڭ بۇ يۇرتۋازلىقى مەركەزدە قاتتىق نارازىلىق ۋە كۈچلۈك زىددىيەت پەيدا قىلغان.

還是鄧小平說了算

دېڭ شياۋپىڭنىڭ دېگىنى ھېساپ

شاڭگاڭدا چىقىدىغان «دۇڭشياڭ» ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 9-ئايلىق سانىدىكى خەۋەرگە ئاساسلانغاندا، ھازىرمۇ خىتايدىكى پۈتۈن ھوقۇقلار يەنىلا دېڭ شياۋپىڭنىڭ كونتروللۇقى ئاستىدا تۇرماقتا ۋە ئۇنىڭ دېگىنى ھېساپ بولماقتا. بۇيىل 8-ئايدا بېيجىڭدا ئېچىلغان خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزى كومىتېتى سېكرتارىيات باشقارمىسىنىڭ يىغىنىدا، خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزى كومىتېتى سىياسىي بىيۇروسى، باش مىنىستىرلىك ۋە مەركىزى كومىتېت سېكرتارىيات باشقارمىسى قاتارلىق مۇھىم دۆلەت ئورگانلىرىغا مەنسەپلەندۈرۈلىدىغان ۋە مەنسەپتىن ئېلىپ تاشلىنىدىغان ئەمەلدارلارنىڭ ھەممىسىنى دېڭ شياۋپىڭ كۆرۈپ ئۆتۈپ بەرگەن، چوڭ-كىچىك قارارلار دېڭ شياۋپىڭنىڭ دېگىنى بويىچە ئېلىنغان.

دېڭ شياۋپىڭ 90 ياشتا

動向

中共駐溫哥華使節的醜態
美中貿易乍暖還寒
印尼的排華隱憂
電腦網絡向專制的挑戰
我爲他們的名譽權抗爭
台灣快線
「節約建國儲蓄券」向誰兌現？
叫顧共人工太爪
從香港看中共對台承諾
香港風情話
鄧小平是「治軍奇帥」嗎？
「國慶」前夕的民氣
鄧欽定高層人事變動
鄧小平九十大壽前後
李鵬承認改革十八難題
中英關係降到冰點
傳最大海軍基地大火災
江西農村的反政府行動
活躍在股市的地下銀行
農業生產的危險訊號
國有企業爲何「日薄西山」
如此奢侈生活
我看到的「吸毒一族」
「做兵」奇聞
廠長的職權和工人的困境
中國「酒話」品評
「中國特色」的電話
中國人，別再比賽吃了！
三張郵票的故事

بۈگۈنكى دۇنيادا، سالامەتلىكىنىڭ ياخشى-يامان بولۇشى پۈتۈن بىر دۆلەتنىڭ ئومۇمى ۋەزىيىتىگە تەسىر كۆرسىتەلەيدىغان كىشىدىن پەقەت دېڭ شياۋپىڭ بىر كىشى بولسا كېرەك. نۆۋەتتە دېڭ شياۋپىڭ دۇنيا بويىچە يېشى ئەڭ چوڭ ھۆكۈمراننىڭ بىرى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ سالامەتلىك ئەھۋالى پۈتۈن دۇنيا قىزىقىۋاتقان ئەھۋاللارنىڭ بىرى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان شاڭگاڭدا نەشر قىلىنىۋاتقان «جېڭمىڭ» ژۇرنىلى بىلەن «دۇڭشياڭ» ژۇرنىلى دېڭ شياۋپىڭنىڭ سالامەتلىكى ھەققىدە ئارقا-ئارقىدىن خەۋەر بەردى. «جېڭمىڭ» ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 8-ئايلىق سانىغا بېرىلگەن خەۋەردىن قارىغاندا، يېقىندا دېڭ شياۋپىڭ كانىيى ئاپىراتسىيە قىلىنغان بولۇپ، ھازىر پەقەت سۇيۇقلۇق بىلەن ئوزۇقلىنىۋېتىپتۇ. ئاشقازىنى پۈتۈنلەي كاردىن چىقىپ، يېقىنقى ئايلاردىن بۇيان ھەر ھەپتىدە بىر قېتىم قان ئالماشتۇرۇشقا باشلىغان؛ «دۇڭشياڭ» ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 9-ئايلىق سانىدىكى خەۋەردە، ھازىر دېڭ شياۋپىڭنىڭ سول قولى بىلەن سول پۇتى تۇتماس بولۇپ قالغان، بۇنىڭ بىلەن ھەر كۈنى سۇ ئۈزىدىغان ئادىتىنى تاشلاشقا مەجبۇر بولغان دېيىلگەن.

بۇيىل 8-ئاينىڭ 22-كۈنى دېڭ شياۋپىڭ 90 ياشقا كىرگەن كۈنى خىتاينىڭ بارلىق پارتىيە، ھۆكۈمەت ۋە ئارمىيىنىڭ ئەڭ يۇقىرى ئەمەلدارلىرى ئۇنى يوقلاپ كىرگەندە، ئۇلارغا بۇندىن كېيىن ئىتتىپاق قىلىشنى تېخىمۇ كۈچەيتىش ۋە پارتىيە رەھبەرلىكىنى داۋاملىق مۇستەھكەملەش ھەققىدە ۋەسىيەت قىلغان. يەنە شۇ ژۇرنالنىڭ خەۋەر قىلىشىچە، ماۋزېدوڭ ئۆلۈشكە ئاز قالغاندا خۇددى دېڭ شياۋپىڭغا ئوخشاش بارلىق ئەمەلدارلارغا ئىتتىپاق قىلىش ھەققىدە نەسىھەت قىلغان. ئەمما ئۇ ئۆلگەن كۈنىلا سىياسىي ئۆزگىرىش يۈز بېرىپ، ئۇنىڭ ئايالى جاڭ چىڭ ۋە ۋاڭ خۇڭۋېن، جاڭ چۈنچياۋ، ياۋ ۋېنيۈەن قاتارلىق يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلار قولغا ئېلىنغان.

خىتاي ئىچى ۋە سىرتىدىكى دېموكراتىك خىتايلار، ھەتتا كوممۇنىست ئەمەلدارلارمۇ دېڭنىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىن خىتايدا زور سىياسىي ئۆزگىرىش يۈز بېرىشكە تامامەن ھۆكۈم بىلەن قارىماقتا.

خىتاينىڭ ئەڭ چوڭ دېڭىز ئارمىيە بازىسىغا ئوت كەتتى

شاڭگاڭدا چىقىدىغان «جېڭمىڭ» ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 9-ئايلىق سانىدىن ئېلىنغان خەۋەردە مۇنداق دېيىلدۇ: بۇيىل 6-ئاينىڭ ئوتتۇرلىرىدا خىتاينىڭ شەندوڭ ئۆلكىسىدىكى ئەڭ چوڭ دېڭىز ئارمىيە بازىسى بولغان «1024» نامىلىق بازىغا ئوت كېتىپ، دېڭىز ئارمىيە ئۇرۇش پاراخوتىنىڭ توققۇزى پارتلاپ كۆيۈپ كۈل بولغان، 150 دىن ئارتۇق ئادەم ئۆلگەن ۋە يارىدار بولغان. بىۋاسىتە ئىقتىسادى زىيان 600 مىليون يۈەنگە يەتكەن.

خىتاي ھۆكۈمىتى بۇ ۋەقەنىڭ نىمە سەۋەپتىن كېلىپ چىققانلىقىنى ئاشكارىلىمىغان.

خىتاي 18 خىل قىيىن مەسىلىگە دۇچ كەلدى

شاڭگاڭدا چىقىدىغان «دۇڭشياڭ» ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 9-ئايلىق سانىدىكى خەۋەرگە ئاساسلانغاندا، خىتاي باش مىنىستىرى لى پېڭ بۇيىل 8-ئاينىڭ ئاخىرى ئېچىلغان باش مىنىستىرلىك يىغىنىدا، نۆۋەتتە خىتاينىڭ 18 تۈرلۈك قىيىن ۋە جىددى مەسىلىگە دۇچ كېلىۋاتقانلىقىنى بايان قىلغان. بۇ قىيىن مەسىلىلەر ئاساسەن مال باھاسىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشى، تاشقى قەرزنىڭ ئارتىپ كېتىشى، جەمئىيەت ئامانلىقىنىڭ ئېغىر دەرىجىدە بۇزۇلۇشى، ئىشسىزلىقنىڭ ئېشىپ كېتىشى، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى كارخانىلارنىڭ ۋەيران بولۇشىنىڭ تېزلىشىشى، ئىجتىمائىي ئەخلاقنىڭ بۇزۇلۇشى، ئىش تاشلاش ۋە قوزغىلاڭلارنىڭ كۆپىيىپ كېتىشى قاتارلىق مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

تۈركىيەدە ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتى جانلانماقتا

خەۋەر بېرىمىز: بۇيىل 6-ئايدا، تۈركىيە ئىستانبۇلدىكى «شەرقىي تۈركىستان ۋەخپى» ۋە «شەرقىي تۈركىستان ھەمكارلىق جەمئىيىتى» تەشكىللىشى بىلەن، تۈركىيەدە «شەرقىي تۈركىستان ئوقۇغۇچىلار بىرلەشمىسى» قۇرۇلغان ئىدى. بۇ ئۇيۇشما شەرقىي تۈركىستاندىن كېلىپ تۈركىيەنىڭ ھەرقايسى ئالىي مەكتەپلىرىدە ئوقۇۋاتقان 30 دىن ئارتۇق ياشتىن تەركىب تاپقان بولۇپ، ئۇيۇشما قۇرۇلغاندىن بۇيان، ئۇيۇشما ئەزالىرى بۈيۈك لىدەر مەرھۇم ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىننىڭ كۆرەش ئىرادىسىگە ۋە ئىدىيىسىگە ۋارىسلىق قىلىپ، «شەرقىي تۈركىستان ۋەخپى» ۋە «شەرقىي تۈركىستان ھەمكارلىق جەمئىيىتى»نىڭ رىياسەتچىلىكىدە ۋەتەن مەسىلىسى داۋاسى ئۈچۈن ئاكتىپ پائالىيەت قىلىپ كەلمەكتە. ئۇلار ھەر شەنبە كۈنى ۋەتىنىنىڭ نۆۋەتتىكى سىياسى، ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى ئەھۋالى ھەققىدە ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى ئېچىشنى ئادەتكە ئايلاندۇرۇپ، تۈركىيەدە ياشاۋاتقان شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلىرىمىزنى ۋەتەن ھەققىدىكى كۆپلىگەن يېڭى مەلۇماتلارغا ئىگە قىلدى، شۇنىڭ بىلەن بىرگە، گېزىت ۋە ژۇرناللىرىمىزنى شەرقىي تۈركىستان ھەققىدىكى يېڭى خەۋەر-ئۇچۇرلار بىلەن تەمىنلىدى.

ئۇيۇشما ئەزالىرى كۆپ قېتىم ھەيئەت تەشكىللەپ، يېقىندىن بۇيان تۈركىيەنىڭ قەيسىرى شەھرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «تۈرك كەلرىزىيەر قۇرۇلتىيى»، ئىزمىردا ئېچىلغان «تۈرك دۇنياسى دوستلۇق، ھەمكارلىق ۋە ئىش بىرلىكى قۇرۇلتىيى» ۋە ئىستانبۇلدا چاقىرىلغان «تۈرك جۇمھۇرىيەتلىرى باشلىقلىرى يىغىنى» قاتارلىق كۆپلىگەن موھىم يىغىن ۋە پائالىيەتلەرگە تەشەببۇسكارلىق بىلەن قاتنىشىپ، تۈرك جامائەتچىلىكىگە شەرقىي تۈركىستاندىكى خىتاي زۇلمىنى ئاڭلاتتى.

يېقىندا ئۇلار يەنە قىزىل خىتاي ئىمپېرىيالىستلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننى ئىشغال قىلغانلىقىنىڭ 45 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مەخسۇس ھەيئەت تەشكىللەپ ئەنقەرەگە بېرىپ، 37 دۆلەتنىڭ تۈركىيەدىكى باش ئەلچىخانىلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ئومۇمى ۋەزىيىتى ھەققىدە يازما مەلۇمات بەردى.

نۆۋەتتە، بۇ ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى پائالىيەتلىرىنى تېخىمۇ جانلاندۇرماقتا.

تۈرك جۇمھۇرىيەتلىرى باشلىقلىرى يىغىنى غەلىبىلىك ئېچىلدى

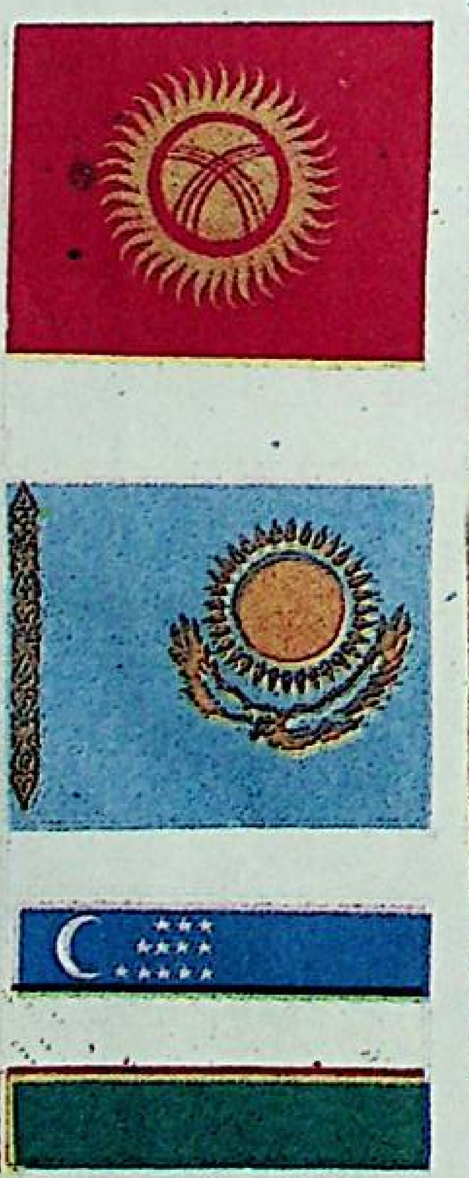

دېموكراتىك خىتايلار بىلەن قىزىل خىتايلار

شاڭگاڭدا چىقىدىغان «دوڭشياڭ» ژۇرنىلىنىڭ بۇيىل 6-ئايلىق سانىدىكى خەۋەرگە ئاساسلانغاندا، خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزى كومىتېتىنىڭ سېكرېتارى جاڭ زېمىن دېڭ شياۋپىڭنىڭ سۆزىنى نەقىل كەلتۈرۈپ، «دېموكراتىك زاتلارنىڭ رولىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇش كېرەك. شەرت-شارائىتى پىشىپ يېتىلگەن ئەللەردىكى مىنىستىرلىككە، ئۆلكە، ئىشلىكىگە ھەتتا دۆلەت ئىشلىرى كومىسسارلىقىغا قويۇش كېرەك. ئۇلار مۇھىم كۈچلەردۇر» دېگەن. ئارقىدىنلا ئۇ كوممۇنىست ئەمەلدارلار قاتناشقان مەركەزنىڭ سىياسى بىروسى يىغىنىدا موقامىنى ئۆزگەرتىپ، «بۈگۈندىن كېيىن كوممۇنىستىك پارتىيە ئەزالىرى، دېموكراتىك پارتىيە، گۇرۇھلارغا ئەزا بولۇپ كىرسە تامامەن بولىدۇ» دەپ ئوتتۇرىغا قويغان ھەمدە دېموكراتىك پارتىيە گۇرۇھلارغا بولغان نازارەتچىلىكنى كۈچەيتىشنى تەكىتلىگەن.

گېزىت باشلىقى ئارسلان ئالپتېكىن
باش تەھرىر پەرھات يۇرۇڭقاش
مائاۋىن باش تەھرىر شاخېلىل بوزقۇرت
گېزىتىمىزنىڭ تۈركىيە ئىستانبۇلدىكى ئادرېسى:
Ataköy 4. Kısım T.O. Blck No. 89/5
İSTANBUL - TURKEY
Tel. : (0212) 559 83 21

ئىزاھات: گېزىتىمىزدە ئېلان قىلىنغان ماقالىلارنىڭ مەسئۇلىيىتى ئاپتورلار ئۈستىدە.
Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.Gönderilen yazılar yayınlansın veya. yayınlanmasın iade edilmez.İsim zikredilmeden iktibas edilemez.